

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 23. apríla 2015 (*)

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Poľnohospodárstvo – Nariadenie (ES) č. 1/2005 – Ochrana zvierat počas prepravy – Dlhá cesta z jedného členského štátu do tretieho štátu – Článok 14 ods. 1 – Kontrola plánu prepravy, ktorú vykonáva príslušný orgán miesta odoslania pred dlhými cestami – Uplatniteľnosť tohto ustanovenia, pokiaľ ide o úsek cesty, ktorý sa uskutočňuje mimo územia Európskej únie – Uplatniteľnosť noriem, ktoré stanovuje uvedené nariadenie, na tento úsek cesty“

Vo veci C-424/13,
ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Nemecko) z 2. júla 2013 a doručený Súdnu dvoru 25. júla 2013, ktorý súvisí s konaním:

Zuchtvieh-Export GmbH

proti

Stadt Kempten,

za účasti:

Landesanwaltschaft Bayern,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory T. von Danwitz, sudcovia C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász a D. Šváby (spravodajca),

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: I. Illéssy, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 10. júla 2014,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Zuchtvieh-Export GmbH, v zastúpení: C. Winterhoff a A. Wolowski, Rechtsanwälte,
- Stadt Kempten, v zastúpení: N. Briechle, splnomocnená zástupkyňa,
- Landesanwaltschaft Bayern, v zastúpení: R. Käß, splnomocnený zástupca,
- litovská vláda, v zastúpení: D. Kriaučiūnas a V. Čepaitė, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: F. Erlbacher, H. Kranenborg a B. Eggers, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 11. septembra 2014,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu nariadenia Rady (ES) č. 1/2005 z 22. decembra 2004 o ochrane zvierat počas prepravy a s ňou súvisiacich činností a o zmene a doplnení smerníc 64/432/EHS a 93/119/ES a nariadenia (ES) č. 1255/97 (Ú. v. EÚ L 3, 2005, s. 1).

- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Zuchtvieh-Export GmbH (ďalej len „Zuchtvieh-Export“) a Stadt Kempten (mesto Kempten) vo veci rozhodnutia, ktorým Stadt Kempten ako príslušný orgán miesta odoslania odmietol colne vybaviť zásielku hovädzieho dobytku predtým, ako mala byť predmetom cestnej prepravy z Kemptenu (Nemecko) do Andižanu (Uzbekistan).

Právny rámec

- 3 Nariadenie č. 1/2005 obsahuje najmä tieto odôvodnenia:

„(1) Podľa Protokolu o ochrane a blahu zvierat pripojeného k zmluve [o ES] je Spoločenstvo a členské štáty pri tvorbe a uskutočňovaní politík v oblasti poľnohospodárstva a dopravy povinné dbať na požiadavky pohody zvierat.

...

(5) Z dôvodu ochrany zvierat by sa mala v maximálnej miere obmedziť preprava zvierat na dlhých cestách, vrátane zvierat určených na porážku.

...

(11) V rámci dodržiavania základnej zásady, podľa ktorej nemožno zvieratá prepravovať spôsobom, ktorý by im mohol spôsobiť zranenie alebo nadmerné utrpenie, je na zabezpečenie jednotného a účinného uplatňovania tohto nariadenia v celom Spoločenstve primerané ustanoviť podrobné ustanovenia, zaoberajúce sa konkrétnymi potrebami, ktoré sa objavujú pri jednotlivých typoch prepravy. Takéto podrobné ustanovenia by sa mali vykladať a uplatňovať v súlade s uvedenou zásadou a mali by sa vždy včas aktualizovať vtedy, keď sa ukáže, že pre jednotlivé druhy zvierat alebo typy prepravy už nedokážu zabezpečiť dodržiavanie uvedenej zásady a najmä vtedy, ak sa objavia nové vedecké informácie.

...“

- 4 Článok 1 nariadenia č. 1/2005, ktorý vymedzuje rozsah pôsobnosti tohto nariadenia, stanovuje:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na prepravu živých stavovcov, ktorá sa uskutočňuje v rámci Spoločenstva, ako aj na špecifické kontroly, ktoré vykonávajú úradníci pri zásielkach, ktoré vstupujú na colné územie Spoločenstva alebo ho opúšťajú.

2. Len článok 3 a článok 27 sa vzťahujú na:

a) prepravu zvierat uskutočňovanú chovateľmi, ktorí používajú vlastné poľnohospodárske vozidlá alebo dopravné prostriedky v prípade, že je pre zemepisné podmienky potrebné uskutočniť sezónny presun istých druhov zvierat,

b) prepravu, ktorú uskutočňujú chovatelia vlastnými dopravnými prostriedkami na vzdialenosť menšiu ako 50 km od svojho chovu.

...“

5 Článok 2 tohto nariadenia obsahuje najmä tieto vymedzenia pojmov:

»...«

d) „miesto hraničnej kontroly“ je akékoľvek kontrolné miesto určené a schválené v súlade s článkom 6 smernice [Rady] 91/496/EHS [z 15. júla 1991 stanovujúca princípy, ktoré sa týkajú organizácie veterinárnych kontrol zvierat vstupujúcich do spoločenstva z tretích krajín a ktoré menia a dopĺňajú smernice 89/662/EHS, 90/425/EHS a 90/675/EHS (Ú. v. ES L 268, s. 56; Mim. vyd. 03/012, s. 58)] na účely vykonávania veterinárnych kontrol zvierat prichádzajúcich z tretích krajín na hranicu územia Spoločenstva,

...

f) „príslušný orgán“ je ústredný orgán členského štátu, ktorý má právomoc vykonávať kontroly pohody zvierat alebo akýkoľvek orgán, na ktorý bola táto právomoc prenesená,

...

h) „kontrolné miesta“ sú kontrolné miesta uvedené v nariadení [Rady] (ES) č. 1255/97 [z 25. júna 1997 o kritériách spoločenstva na kontrolné miesta a ktorým sa mení plán prepravy uvedený v prílohe smernice 91/628/EHS (Ú. v. ES L 174, s. 1; Mim. vyd. 03/021, s. 174)],

i) „výstupné miesto“ je miesto hraničnej kontroly alebo iné miesto určené členským štátom, z ktorého zvieratá opúšťajú colné územie Spoločenstva,

j) „cesta“ je celá preprava od miesta odoslania do miesta určenia, vrátane vykladania, ustajnenia a nakladania, ktoré sa uskutočnia na zastávkach cesty,

...

m) „dlhá cesta“ je cesta presahujúca 8 hodín, ktoré začínajú plynúť, keď sa presunie prvé zviera zásielky,

...

s) „miesto určenia“ je miesto, kde sa zvieratá vykladajú z dopravného prostriedku a kde:

- i) sú ustajnené najmenej 48 hodín pred časom odoslania, alebo
- ii) sú porazené,

t) „oddychové miesto alebo prekladisko“ je akákoľvek zastávka počas cesty, ktorá nie je miestom určenia vrátane miesta, kde zvieratá zmenia dopravný prostriedok, pričom sa môžu tiež preložiť,

...

w) ‚preprava‘ je presun zvierat uskutočnený jedným alebo viacerými dopravnými prostriedkami a súvisiace činnosti vrátane nakladania, vykladania, presunu a odpočinku, pokiaľ nie sú zvieratá vyložené na mieste určenia,

...“

6 Podľa článku 3 nariadenia č. 1/2005, nazvaného „Všeobecné podmienky prepravy zvierat“:

„Žiadna osoba nesmie prepravovať zvieratá alebo uskutočňovať prepravu zvierat spôsobom, ktorý im môže zapríčiniť zranenie alebo nadmerné utrpenie.

Naviac je potrebné dodržať tieto podmienky:

- a) vopred sa prijímú všetky potrebné opatrenia na minimalizovanie dĺžky cesty a zabezpečenie potrieb zvierat počas nej,
- b) zvieratá sú zdravotne spôsobilé absolvovať cestu,
- c) dopravné prostriedky sú navrhnuté, skonštruované, udržiavané a prevádzkované tak, aby sa pri ich používaní zabránilo zraneniam a utrpeniu zvierat a bola zaistená ich bezpečnosť,

...

- e) pracovníci, ktorí so zvieratami zaobchádzajú, sú riadne vyškolení alebo spôsobilí danú činnosť vykonávať a svoje úlohy vykonávajú bez použitia násilia alebo akejkoľvek metódy, ktorá by zvieratám mohla spôsobiť zbytočný strach, zranenie alebo utrpenie,
- f) preprava na miesto určenia sa uskutočňuje bezodkladne, pričom sa pravidelne kontrolujú a udržiavajú podmienky pohody zvierat,
- g) priestor, v ktorom sa zvieratá nachádzajú, má dostatočnú podlahovú plochu a výšku, ktorá je primeraná ich veľkosti a zamýšľanej ceste,
- h) zvieratám sa v primeraných intervaloch poskytuje voda, krmivo a odpočinok v množstve a kvalite primeranej pre ich druh a veľkosť.“

7 Článok 5 nariadenia č. 1/2005, nazvaný „Povinnosti súvisiace s plánovaním prepravy zvierat“, stanovuje:

„...“

3. Organizátori pri každej ceste zabezpečia, aby:

- a) sa podmienky zvierat nezhoršili pre nedostatočnej koordinácii rôznych častí cesty a aby sa prihliadalo na poveternostné podmienky...

...

4. Pri dlhých cestách medzi členskými štátmi a s tretími krajinami [ako aj z a do tretích krajín – *neoficiálny preklad*], pri ktorých sa prepravujú iné ako registrované domáce nepárnokopytníky a domáci hovädzí dobytok, ovce, kozy a ošípané (ďalej len

„dotknuté zvieratá“), sú prepravcovia a organizátori povinní dodržiavať ustanovenia o protokole o ceste, ktoré sú ustanovené v prílohe II.“

8 Podľa článku 6 ods. 3 a 4 tohto nariadenia:

„3. Prepravcovia sú povinní zvieratá prepravovať v súlade s technickými pravidlami ustanovenými v prílohe I.

4. Prepravcovia zveria zaobchádzanie so zvieratami pracovníkom, ktorí absolvovali školenie o príslušných ustanoveniach príloh I a II.“

9 Článok 8 ods. 2 nariadenia č. 1/2005 stanovuje:

„Držitelia skontrolujú všetky zvieratá, ktoré prichádzajú na tranzitné miesto alebo na miesto určenia a určia, či zvieratá sú alebo boli vystavené dlhej ceste medzi členskými štátmi a s tretími krajinami [ako aj z a do tretích krajín – *neoficiálny preklad*]. V prípade dlhých ciest [dotknutých zvierat] sú držitelia povinní dodržiavať ustanovenia o pláne prepravy o dlhých cestách, ktoré sú ustanovené v prílohe II.“

10 Článok 14 tohto nariadenia má názov „Kontroly a iné opatrenia súvisiace s plánom prepravy, ktoré vykonáva príslušný orgán pred dlhými cestami“. Jeho odsek 1 znie:

„V prípade dlhých ciest medzi členskými štátmi a s tretími krajinami [ako aj z a do tretích krajín – *neoficiálny preklad*], pri ktorých sa prepravujú [dotknuté zvieratá], príslušný orgán miesta odoslania:

- a) uskutoční zodpovedajúce kontroly, pri ktorých overí, či:
 - i) prepravcovia uvedení v pláne prepravy majú príslušné platné povolenia prepravcu, platné osvedčenia o schválení pre dopravné prostriedky používané na dlhé cesty a platné osvedčenia o spôsobilosti pre vodičov a sprievodcov,
 - ii) je plán prepravy predložený organizátorom pravdivý a či preukazuje súlad s týmto nariadením,
- b) v prípade, že výsledok kontrol ustanovených v písmene a) nie je uspokojivý, požiada organizátora, aby zmenil plán zamýšľanej dlhej cesty tak, aby bol v súlade s týmto nariadením,
- c) v prípade, že výsledok kontrol ustanovených v písmene a) je uspokojivý, príslušný orgán opečiatkuje plán prepravy,
- d) čo najskôr zašle podrobnosti o predpokladaných dlhých cestách ustanovených v pláne prepravy príslušnému orgánu miesta určenia, výstupného miesta alebo kontrolného miesta pomocou systému výmeny informácií uvedeného v článku 20 smernice Rady 90/425/EHS [z 26. júna 1990 týkajúca sa veterinárnych a zootecnických kontrol uplatňovaných v obchode vnútri spoločenstva s určitými živými zvieratami a výrobkami s ohľadom na vytvorenie vnútorného trhu (Ú. v. ES L 224, s. 29; Mim. vyd. 03/010, s. 138)].“

11 Článok 15 ods. 2 uvedeného nariadenia stanovuje:

„V prípade dlhých ciest na účely obchodu medzi členskými štátmi a s tretími krajinami, kontroly spôsobilosti na prepravu vykonávané v mieste odoslania, ako je uvedené v prílohe I kapitole I, sa uskutočnia pred naložením ako súčasť kontrol zdravotného stavu

zvierat, ako je ustanovené v príslušnej veterinárnej legislatíve Spoločenstva v rámci lehôt stanovených takouto legislatívou.“

- 12 Článok 21 nariadenia č. 1/2005 sa týka „kontrol na výstupných miestach a hraničných kontrolných miestach“. Tento článok znie:

„1. ... úradní veterinárni lekári pri príchode zvierat na výstupné miesta alebo hraničné kontrolné miesta skontrolujú, či sú zvieratá prepravované v súlade s týmto nariadením, najmä:

- a) či prepravcovia predložili kópiu platného povolenia...
- b) či vodiči cestných vozidiel prepravujúcich [dotknuté zvieratá] a sprievodcovia predložili platné osvedčenie o spôsobilosti...
- c) či sú zvieratá spôsobilé pokračovať v ceste,
- d) či dopravné prostriedky, ktorými majú zvieratá pokračovať v ceste, sú v súlade s ustanoveniami prílohy I kapitoly II a ak je to primerané v súlade s ustanoveniami prílohy I kapitoly VI,
- e) či v prípade vývozu prepravcovia preukázali, že je cesta z miesta odoslania do prvého miesta vyloženia v krajine konečného určenia v súlade s medzinárodnou dohodou uvedenou v prílohe V pre dotknuté tretie krajiny,
- f) či dotknuté zvieratá boli alebo majú byť prepravované počas dlhých ciest.

2. V prípade dlhých ciest [dotknutých zvierat] úradní veterinárni lekári na výstupných miestach a hraničných kontrolných miestach uskutočnia kontroly uvedené v prílohe II oddieli 3 ‚Miesto určenia‘ plánu prepravy a zaznamenajú ich. Príslušný orgán uchováva záznam o uvedených kontrolách a o kontrolách ustanovených v odseku 1... počas troch rokov odo dňa vykonania kontrol.

3. Ak príslušný orgán skonštatuje, že zvieratá nie sú spôsobilé pokračovať v ceste, zvieratá sa vyložia, napoja, nakŕmia a poskytnú sa im odpočinok.“

- 13 Príloha I kapitola V nariadenia č. 1/2005 obsahuje ustanovenia týkajúce sa intervalu napájania a kŕmenia, ako aj dĺžky trvania cesty a času odpočinku. V súlade s bodom 1.4 písm. d) a bodom 1.5 tejto kapitoly, pokiaľ ide o hovädzí dobytok, dlhé cesty pri cestnej preprave musia po 14 hodinách cesty zahŕňať čas na odpočinok najmenej jednu hodinu, počas ktorého musí byť hovädzí dobytok napojený a v prípade potreby nakŕmený, pričom po uvedenom čase odpočinku môže preprava pokračovať ďalších 14 hodín, po uplynutí ktorých sa zvieratá musia vyložiť, nakŕmiť, napojiť a musí im byť poskytnutý odpočinok v dĺžke najmenej 24 hodín.

- 14 Príloha II tohto nariadenia obsahuje ustanovenia týkajúce sa plánu prepravy, ktorý musia podľa článku 5 ods. 4 uvedeného nariadenia dodržiavať prepravcovia a organizátori v prípade dlhých ciest dotknutých zvierat medzi členskými štátmi, ako aj z a do tretích krajín. Tento plán pozostáva z piatich oddielov, ktoré sa týkajú plánovania cesty, miesta odoslania, miesta určenia, vyhlásenia prepravcu jednak o absolvovanej trase, oddychových miestach, miestach preloženia a výstupu a jednak o zranení alebo úmrtí zvierat počas cesty, a hlásení o prípadných nezrovnalostiach. Táto príloha obsahuje najmä tieto ustanovenia:

„...“

3. Organizátor:

...

- b) zabezpečí, aby príslušný orgán miesta odoslania dostal v rozsahu vymedzenom týmto orgánom riadne vyplnenú a podpísanú kópiu oddielu 1 plánu prepravy, okrem čísla veterinárneho osvedčenia, a to v priebehu dvoch pracovných dní pred časom odoslania,
- c) dodrží všetky pokyny príslušného orgánu podľa článku 14 ods. 1,
- d) zabezpečí, aby bol plán prepravy opečiatkovaný, ako sa vyžaduje v článku 14 ods. 1,
- e) zabezpečí, aby plán prepravy sprevádzal zvieratá počas cesty až do miesta určenia, alebo v prípade vývozu do tretej krajiny, aspoň po výstupné miesto.

4. Držitelia na mieste odoslania a v prípade, že sa miesto určenia nachádza v rámci územia Spoločenstva, tak držitelia na mieste určenia, vyplnia a podpíšu príslušné oddiely plánu prepravy. Príslušnému orgánu čo najskôr nahlásia všetky výhrady týkajúce sa súladu s ustanoveniami tohto nariadenia, pričom použijú vzorový formulár v oddieli 5.

...

7. V prípade vývozu zvierat do tretej krajiny prepravcovia odovzdajú plán prepravy úradnému veterinárnemu lekárovi na výstupnom mieste.

V prípade vývozu živého hovädzieho dobytku s náhradou sa nevyžaduje oddiel 3 plánu prepravy, ak je podľa poľnohospodárskej legislatívy potrebná správa.

8. Prepravcovia uvedení v oddieli 3 plánu prepravy uchovávajú:

- a) kópiu vyplneného plánu prepravy,

...

Doklady uvedené... sa predložia príslušnému orgánu, ktorý prepravcovi vydal povolenie, a na požiadanie príslušnému orgánu miesta odoslania, a to do jedného mesiaca od ich vyplnenia, pričom prepravca ich uchováva počas obdobia minimálne troch rokov odo dňa kontroly.

Doklady uvedené v písmene a) sa vrátia príslušnému orgánu miesta odoslania do jedného mesiaca po ukončení cesty, pokiaľ sa nevyužili [navigačné] systémy uvedené v článku 6 ods. 9. ...“

15 Dodatok prílohy II nariadenia č. 1/2005 obsahuje vzory jednotlivých oddielov plánu prepravy. Prvý z týchto oddielov, nazvaný „Plánovanie“, obsahuje súbor rubriík, medzi ktorými sa nachádzajú rubriky týkajúce sa celkovej dĺžky trvania cesty (rubrika 2), miesta, krajiny, dátumu a času odoslania (rubriky 3.1 až 3.3), miesta a krajiny určenia, ako aj dátumu a času príchodu (rubriky 4.1 až 4.3), druhu a počtu zvierat (rubriky 5.1 a 5.2), predpokladanej celkovej hmotnosti zásielky a celkového priestoru vyhradeného pre zásielku (rubriky 5.4 a 5.5), zoznamu plánovaných oddychových miest, dátumu a času príchodu na tieto miesta a dĺžka oddychu (rubriky 6.1 až 6.3), ako aj vyhlásenia

organizátora cesty, podľa ktorého podnikol primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany zvierat počas celej cesty v súlade s ustanoveniami nariadenia č. 1/2005.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 16 Zuchtvieh-Export si prenajala dve nákladné vozidlá na prepravu 62 kusov hovädzieho dobytká z Kemptenu do Andižanu cez Poľsko, Bielorusko, Rusko a Kazachstan, čo je trasa dlhá 7 000 km. Táto preprava sa mala uskutočniť od 23. apríla do 2. mája 2012. Išlo o vývoz bez žiadosti o vývoznú náhradu.
- 17 V rubrike 6 oddielu 1 plánu prepravy, ktorý bol predložený v rámci žiadosti o colné vybavenie, boli ako jediné oddychové miesta a prekladiská na úseku cesty, ktorý sa uskutočňuje na území dotknutých tretích krajín, uvedené miesta Brest (Bielorusko) a Karaganda (Kazachstan), pričom v každom z týchto miest bol naplánovaný odpočinok v dĺžke 24 hodín a naplánovaná dĺžka cesty medzi týmito miestami predstavovala 146 hodín. Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že medzi uvedenými miestami boli naplánované prestávky, počas ktorých sa zvieratá mali nakŕmiť a napojiť, ale neboli vyložené. Konečný úsek cesty medzi Kanagandou a Andižanom mal trvať ďalších 29 hodín.
- 18 Stadt Kempten rozhodnutím z 30. januára 2012 odmietol colne vybaviť dotknutú zásielku hovädzieho dobytká, pričom požadoval, aby plánovanie cesty bolo pozmenené tak, aby aj v prípade úseku cesty, ktorý sa uskutočňuje na území dotknutých tretích krajín, teda medzi Brestom a Andižanom, bolo v súlade s ustanoveniami nariadenia č. 1/2005, čo vzhľadom na záznamy plánovania uvedené v oddiele 1 uvedeného plánu prepravy nebolo splnené.
- 19 Zuchtvieh-Export podala okrem návrhu na predbežné opatrenie, ktorému sa nevyhovelo, žalobu vo veci samej proti tomuto rozhodnutiu Stadt Kempten, o ktorej v súčasnosti rozhoduje v odvolacom konaní Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Bavorský vyšší správny súd). Zuchtvieh-Export v rámci tejto žaloby predovšetkým požaduje, aby bola konštatovaná protiprávnosť uvedeného rozhodnutia a aby bol vydaný súdny príkaz ukladajúci Stadt Kempten, aby colne vybavil dotknutú zásielku hovädzieho dobytká.
- 20 Ústrednou otázkou, ktorá vyvstáva vo veci samej, je, či sa nariadenie č. 1/2005 vzťahuje v prípade dlhej cesty, ktorá sa síce začína na území Európskej únie, ale končí mimo tohto územia, aj na úsek tejto cesty, ktorý sa uskutočňuje na území jednej alebo viacerých tretích krajín. Táto otázka vyvstáva v podstate vo vzťahu k povoleniu alebo odmietnutiu povoliť prepravu príslušným orgánom miesta odoslania na základe záznamov plánovania cesty uvedených v oddiele 1 plánu prepravy predloženého tomuto orgánu v rámci kontroly stanovenej v článku 14 nariadenia č. 1/2005.
- 21 Vnútroštátny súd sa domnieva, že všetky ustanovenia nariadenia č. 1/2005 podporujú tvrdenie, podľa ktorého orgán miesta odoslania môže v takom prípade povoliť prepravu opečiatkovaním plánu prepravy len vtedy, ak sa preukáže, že ustanovenia tohto nariadenia boli dodržané aj mimo územia Únie. V tejto súvislosti síce uvádza články 1, 3, 5 a článok 21 ods. 1 písm. e) uvedeného nariadenia, avšak odkazuje najmä na dodatok prílohy II

tohto nariadenia, v ktorom je uvedený vzor jednotlivých oddielov plánu prepravy, a osobitne na oddiel 1 týkajúci sa plánovania cesty.

- 22 Tento súd uvádza na jednej strane rubriky 2 až 4 tohto oddielu 1 (týkajúce sa plánovanej celkovej dĺžky trvania, miesta a času odoslania, miesta určenia a času príjazdu), ktoré spoločne s vymedzením pojmu „cesta“ uvedeným v článku 2 písm. j) nariadenia č. 1/2005 preukazujú, že treba predložiť záznamy o celej ceste.
- 23 Vnútroštátny súd na druhej strane poukazuje na vyhlásenie, ktoré je predmetom rubriky 7 uvedeného oddielu 1, podľa ktorého organizátor „prijal vhodné opatrenia, aby podľa kritéria nariadenia č. 1/2005 zaručil dobré životné podmienky zvierat počas celej cesty“.
- 24 Uvedený súd tiež zdôrazňuje, že aj v prípade vývozu si dopravca musí uchovať kópiu plánu prepravy a zaslať ju príslušnému orgánu miesta odoslania v súlade s bodom 7 prílohy II napriek tomu, že je povinný odovzdať plán prepravy úradnému veterinárnemu lekárovi na výstupnom mieste v súlade s bodom 7 uvedenej prílohy.
- 25 Vnútroštátny súd sa za predpokladu, že by bolo potrebné uprednostniť tvrdenie, podľa ktorého môže byť taká preprava povolená len vtedy, ak boli ustanovenia nariadenia č. 1/2005 dodržané aj v prípade úseku cesty, ktorý sa má uskutočniť mimo územia Únie, domnieva, že organizátor cesty sa nemôže obmedziť iba na vyhlásenie, že právna úprava uplatniteľná v dotknutých tretích krajinách a prípadne medzinárodné dohovory uplatniteľné v týchto krajinách budú dodržané. Bolo by tiež potrebné, aby sa to premietlo do záznamov v pláne prepravy. O taký prípad však v prejednávanej veci nejde, keďže oddiel 1 plánu prepravy, o ktorý ide v konaní vo veci samej, neobsahuje nijaký pravdivý záznam v zmysle, v akom je tento výraz použitý v článku 14 ods. 1 písm. a) bode ii) nariadenia č. 1/2005, pretože neuvádza nijaké oddychové miesto na ceste medzi Brestom a Karagandou a medzi Karagandou a Andižanom, konečným miestom určenia. Okrem toho by sa opečiatkovanie plánu prepravy orgánom miesta odoslania mohlo chápať tak, že celá cesta bola, pokiaľ ide o všetky jej podmienky, schválená až do miesta určenia, čo by nebolo vhodné ani voči orgánom tretích krajín.
- 26 Podľa opačného tvrdenia spoločnosti Zuchtvieh-Export sa schvaľovanie plánovania cesty v rámci kontrol, ktoré treba vykonať podľa článku 14 nariadenia č. 1/2005, týka len úseku cesty, na ktorý sa toto nariadenie vzťahuje *ratione loci*. Viacero ustanovení tohto nariadenia vrátane článku 21 ods. 1 písm. e) týkajúceho sa kontrol na výstupných miestach a miestach hraničnej kontroly svedčí o tom, že režim, ktorý toto nariadenie stanovuje, sa neuplatňuje za hranicami Únie.
- 27 Zuchtvieh-Export súčasne poukazuje na to, že uplatniteľnosť noriem nariadenia č. 1/2005 mimo územia Únie, najmä noriem obsiahnutých v jeho prílohe I kapitole V týkajúcich sa intervalu napájania a kŕmenia, ako aj dĺžky trvania cesty a času odpočinku, je nerealistická a kontraproduktívna. V tretích krajinách sa totiž nachádza len málo hygienicky a technicky bezpečných stajní, kde by sa dali vyložiť prepravované zvieratá na účely odpočinku, takže riziká zranení a šírenia infekčných chorôb by boli veľké. Normy stanovené týmto nariadením sú totiž neoddeliteľné od kvality infraštruktúry na prepravu zvierat na území Únie, ktorú tvoria najmä kontrolné miesta, ktoré sú oddychovými miestami zriadenými na tomto území, ktoré podliehajú technickým a hygienickým požiadavkám stanoveným v článku 36 uvedeného nariadenia.

- 28 Okrem toho skutočnosť, že normy nariadenia č. 1/2005 nie sú z hmotnoprávneho hľadiska nevyhnutne uplatniteľné, je za každých okolností preukázaná jeho článkom 30 ods. 6, ktorý stanovuje možnosť výnimiek pre dlhé cesty s cieľom zohľadniť vzdialenosti niektorých regiónov od pevninskej časti územia Únie.
- 29 Z názvu rubriky 6 oddielu 1 vzoru plánu prepravy, nazvaného „Zoznam plánovaných oddychových miest, prekladísk alebo výstupných miest“, ďalej vyplýva, že organizátor cesty nie je povinný uviesť všetky oddychové miesta. Navyše zemepisné podmienky neumožňujú vždy predvídať miesto, kde budú prestávky.
- 30 Okrem toho uvedené normy môžu byť v rozpore s pravidlami uplatniteľnými v dotknutých tretích krajinách, ako sú tie, ktoré platia v Ruskej federácii, kde stála prax orgánov spočíva v zákaze vykladať zvieratá počas odpočinku.
- 31 Napokon zásada teritoriality hovorí v prospech uplatniteľnosti nariadenia č. 1/2005, ktorá sa obmedzuje na územie Únie.
- 32 Stadt Kempten a Landesanstalt für Umwelt, Planungs- und Baugeschäft Bayern (prokuratúra spolkovej krajiny Bavorsko) odpovedali na tieto tvrdenia v tom zmysle, že nedostatok oddychových miest mimo územia Únie nezbavuje prepravcu povinností, ktoré mu v tomto smere ukladá toto nariadenie, že nevyloženie zvierat na čas odpočinku znamená, že prepravné priestory sa nečistia a že ani napojenie ani kontrola každého zvieratá a nie sú zaručené, ba ani možné. Preto so zreteľom na odôvodnenie 5 uvedeného nariadenia, podľa ktorého sa dlhé cesty majú v rámci možnosti obmedziť, treba počítať s možnosťou, že v niektorých prípadoch sa preprava nemôže uskutočniť z dôvodu nemožnosti dodržať uplatniteľné normy.
- 33 V tomto kontexte Bayerischer Verwaltungsgerichtshof rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa článok 14 ods. 1 nariadenia č. 1/2005 vykladať v tom zmysle, že v prípade dlhej cesty dotknutých zvierat, ak sa miesto odoslania nachádza v členskom štáte, ale miesto určenia sa nachádza v tretej krajine, príslušný orgán miesta odoslania môže plán prepravy, ktorý predložil organizátor prepravy, opečiatkovať podľa článku 14 ods. 1 písm. c) len v tom prípade, ak tento plán spĺňa požiadavky stanovené v článku 14 ods. 1 písm. a) bode ii) uvedeného nariadenia, pokiaľ ide o celú cestu z miesta odoslania až do miesta určenia, teda aj v prípade úsekov cesty, ktoré sa nachádzajú úplne mimo územia Únie?
2. Má sa článok 14 ods. 1 nariadenia č. 1/2005 vykladať v tom zmysle, že orgán miesta odoslania, ktorý je príslušný podľa tohto ustanovenia, môže organizátorovi prepravy uložiť na základe článku 14 ods. 1 písm. b) tohto nariadenia povinnosť zmeniť plánovanie zamýšľanej dlhej cesty tak, aby ustanovenia uvedeného nariadenia boli dodržané počas celej cesty, teda z miesta odoslania až do miesta určenia, aj keď sa niektoré úseky cesty nachádzajú výlučne v tretích krajinách?“

O prejudiciálnych otázkach

- 34 Svojimi otázkami, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 14 ods. 1 nariadenia č. 1/2005 má vykladať v tom zmysle, že na to, aby mohol príslušný orgán miesta odoslania povoliť prepravu dotknutých zvierat na dlhej ceste,

ktorá začne na území Únie a pokračuje mimo tohto územia, musí organizátor cesty predložiť plán prepravy, ktorý je vzhľadom na stanovený plán tejto cesty pravdivý a preukazuje, že ustanovenia tohto nariadenia budú dodržané vrátane úseku uvedenej cesty, ktorý sa uskutoční na území tretích krajín, pričom v opačnom prípade je uvedený orgán oprávnený vyžadovať zmenu uvedeného plánu cesty tak, aby počas celej cesty bolo zaručené dodržiavanie uvedených ustanovení.

- 35 Na úvod treba uviesť, že na jednej strane z odôvodnenia 1 nariadenia č. 1/2005 vyplýva, že toto nariadenie vychádza z Protokolu č. 33 o ochrane a blahu zvierat pripojeného k Zmluve o ES, podľa ktorého je Spoločenstvo a členské štáty pri tvorbe a uskutočňovaní politik v oblasti poľnohospodárstva a dopravy povinné dbať na požiadavky pohody zvierat. Podľa judikatúry ochrana blaha zvierat predstavuje legitímny cieľ všeobecného záujmu, ktorého význam sa prejavil najmä v tom, že členské štáty prijali tento protokol (pozri v tomto zmysle rozsudky *Viamex Agrar Handel a ZVK*, C-37/06 a C-58/06, EU:C:2008:18, bod 22, ako aj *Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers a Andibel*, C-219/07, EU:C:2008:353, bod 27). Uvedenému protokolu po tomto prijatí zodpovedá článok 13 ZFEÚ, ktorý je všeobecne uplatniteľným ustanovením Zmluvy o FEÚ a ktorý sa nachádza v prvej časti tejto Zmluvy venovanej zásadám.
- 36 Navyše z odôvodnení 5 a 11 tohto nariadenia vyplýva, že normotvorca zamýšľal stanoviť podrobné ustanovenia založené na zásade, podľa ktorej zvieratá nemožno prepravovať spôsobom, ktorý by im mohol spôsobiť zranenie alebo nadmerné utrpenie, pričom usúdil, že ochrana zvierat zahŕňa to, aby sa preprava zvierat na dlhých cestách obmedzila čo najviac.
- 37 Najskôr treba uviesť, že z viacerých ustanovení nariadenia č. 1/2005 vyplýva, že toto nariadenie stanovuje povinnosti vzťahujúce sa nielen na prepravu živých stavovcov, ktorá sa uskutočňuje výlučne na území Únie, ale aj na prepravu, ktorá sa uskutočňuje z tohto územia a smeruje do tretích krajín, akou je napríklad preprava, o ktorú ide v konaní vo veci samej. Týmito ustanoveniami sú v podstate popri článku 14 tohto nariadenia aj jeho článok 1 ods. 1, článok 2 písm. i), článok 5 ods. 4, článok 8 ods. 2, článok 15 ods. 2 a článok 21.
- 38 V tejto súvislosti je vhodné neobmedzovať sa na samostatný výklad prvej časti článku 1 ods. 1 nariadenia č. 1/2005, podľa ktorého sa toto nariadenie vzťahuje na prepravu zvierat v rámci Únie. Najmä v druhej časti tohto ustanovenia týkajúcej sa špecifických kontrol zásielok, ktoré vstupujú na colné územie Únie alebo ho opúšťajú, je zohľadnený rozmer presahujúci toto územie, ktorý môžu mať takéto prepravy. V tomto kontexte nariadenie č. 1/2005 v článku 2 písm. i) poskytuje definíciu výrazu „výstupné miesto“, ktorý sa týka miesta, kde zvieratá opúšťajú územie Únie.
- 39 Okrem toho aj ďalšie ustanovenia uvedené v bode 37 tohto rozsudku sa týkajú prepravy zvierat z územia Únie do tretích krajín. Najmä povinnosti, ktoré článok 5 ods. 4 a článok 8 ods. 2 tohto nariadenia stanovujú organizátorom, prepravcom a držiteľom zvierat, zahŕňajú výslovný odkaz nielen na dlhé cesty medzi členskými štátmi, ale aj na cesty do tretích krajín.
- 40 To isté platí v prípade kontrol, ktoré musia vykonať orgány príslušné podľa článku 14 ods. 1, článku 15 ods. 2 a článku 21 ods. 1 nariadenia č. 1/2005. Osobitne článok 14 tohto nariadenia týkajúci sa „kontrol a iných opatrení súvisiacich s plánom prepravy, ktoré

vykonáva príslušný orgán pred dlhými cestami“ sa podľa znenia svojho odseku 1 uplatní na „dlhé cesty medzi členskými štátmi a s tretími krajinami [ako aj z a do tretích krajín – *neoficiálny preklad*]“.

- 41 Vo svojich pripomienkach predložených Súdnemu dvoru sa Európska komisia domnieva – pričom vychádza najmä z článku 21 ods. 1 nariadenia č. 1/2005 – že toto nariadenie podriaďuje takú prepravu, pokiaľ ide o časť tejto prepravy, ktorá sa uskutočňuje mimo Únie, špecifickej kontrole, ktorá sa týka iba niektorých základných požiadaviek uvedeného nariadenia, a to požiadaviek vyplývajúcich z článku 3 tohto nariadenia.
- 42 V tejto súvislosti treba najskôr uviesť, že preprava z územia Únie do tretích krajín nespadá pod prepravu, v prípade ktorej článok 1 ods. 2 nariadenia č. 1/2005 výslovne stanovuje, že sa uplatnia iba články 3 a 27 tohto nariadenia.
- 43 Následne, hoci článok 21 ods. 1 nariadenia č. 1/2005 nepochybne stanovuje špecifickú kontrolu, v rámci ktorej musia príslušné orgány overiť najmä určitý počet osobitných požiadaviek vyplývajúcich z tohto nariadenia, nič to nemení na tom, že toto ustanovenie týmto orgánom ukladá povinnosť okrem iného skontrolovať „či sú zvieratá prepravované v súlade s uvedeným nariadením“ bez toho, aby sa rozsah kontroly obmedzil len na dodržiavanie niektorých ustanovení tohto nariadenia.
- 44 Pokiaľ ide konkrétne o povolenie, ktoré treba získať od príslušného orgánu miesta odoslania, treba uviesť, že znenia článku 14 ods. 1 písm. a) bodu ii) a článku 14 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1/2005, ktoré sa výslovne týkajú prepravy zvierat z územia Únie do tretích krajín, odkazujú na súlad s týmto nariadením. V tejto súvislosti nie je zavedené rozlišovanie medzi prepravou v rámci Únie a prepravou do tretích krajín.
- 45 V rámci rovnakého prístupu ani ustanovenia týkajúce sa základných povinností, ktoré treba dodržiavať pri dlhej ceste, nachádzajúce sa v článku 5 ods. 4, článku 6 ods. 3 a 4 a článku 8 ods. 2 nariadenia č. 1/2005 neobsahujú nijaké rozlišovanie podľa toho, či ide o prepravu zvierat, ktorá sa uskutočňuje v rámci Únie alebo prepravu smerujúcu do tretieho štátu. Článok 5 ods. 4 tohto nariadenia totiž stanovuje, že organizátori prepravy pri „dlhých cestách medzi členskými štátmi a s tretími krajinami [ako aj z a do tretích krajín – *neoficiálny preklad*]“ podliehajú povinnostiam týkajúcim sa plánu prepravy. To isté platí v prípade kontrolných a dokumentačných povinností vo vzťahu k plánu cesty, ktoré držiteľom zvierat pri dlhej ceste ukladá článok 8 ods. 2 uvedeného nariadenia.
- 46 Napokon, pokiaľ ide o povinnosť prepravcov vyplývajúcu z článku 6 ods. 3 a 4 nariadenia č. 1/2005, a to prepravovať zvieratá v súlade s technickými pravidlami stanovenými v prílohe I tohto nariadenia a zveriť zaobchádzanie so zvieratami pracovníkom, ktorí absolvovali školenie o príslušných ustanoveniach príloh I a II uvedeného nariadenia, treba konštatovať, že tieto ustanovenia odkazujú na prepravu zvierat všeobecne a neupravujú rozlišovanie podľa miesta určenia.
- 47 Nariadenie č. 1/2005 tak vo svojom článku 14 nepodriaďuje prepravy zvierat z územia Únie do tretích krajín režimu osobitného povolenia, ktorý by sa odlišoval od režimu uplatniteľného na prepravu, ktorá sa uskutočňuje v rámci Únie.
- 48 Okrem toho treba pripomenúť, že spor vo veci samej sa týka otázky, či všetky údaje stanovené v prílohe II tohto nariadenia a najmä údaje týkajúce sa dĺžky cesty a odpočinku

musia byť uvedené v pláne prepravy predkladaného príslušnému orgánu miesta odoslania, pokiaľ ide o úsek dlhej cesty, o ktorú ide v konaní vo veci samej, ktorý sa má uskutočniť na území tretích krajín.

- 49 V prvom rade treba uviesť, že článok 5 uvedeného nariadenia, ktorý sa venuje plánovaniu prepravy, v odseku 4 stanovuje, že plán cesty musí byť vyhotovený v súlade s ustanoveniami prílohy II tohto nariadenia, pokiaľ ide o celú dlhú cestu dotknutých zvierat, a to aj v prípade cesty do tretích krajín. Na tento účel bod 3 písm. b) tejto prílohy ukladá organizátorom dlhej cesty povinnosť predložiť príslušnému orgánu miesta odoslania riadne vyplnenú kópiu oddielu 1 plánu prepravy, ktorý sa týka plánovania cesty.
- 50 Údaje uvedené v oddiele 1 týkajúce sa najmä oddychových miest, miest preloženia alebo miest výstupu (rubrika 6) musia – ako vyplýva zo zákonnej definície pojmu „cesta“ uvedenej v článku 2 písm. j) nariadenia č. 1/2005 – zahŕňať celú plánovanú prepravu z miesta odoslania do miesta určenia. V dôsledku toho v prípade dlhej cesty do tretích krajín musí plán prepravy obsahovať také údaje tak pre úsek tejto cesty, ktorý sa uskutočňuje na území Únie, ako aj pre úsek cesty, ktorý sa uskutočňuje na území tretích krajín.
- 51 V druhom rade, pokiaľ ide o požiadavky, ktoré musia tieto údaje spĺňať, z článku 14 ods. 1 písm. a) bodu ii) nariadenia č. 1/2005 vyplýva, že príslušný orgán miesta odoslania musí overiť, či preprava môže byť považovaná za v súlade s týmto nariadením. Čo sa týka zamýšľanej dĺžky trvania cesty a zamýšľaného času odpočinku, z plánovania cesty vyplývajúceho z plánu prepravy tak musí byť zrejmé, že plánovaná preprava bude v súlade s technickými pravidlami týkajúcimi sa intervalov napájania, kŕmenia a dĺžky trvania cesty a času odpočinku, ktoré sú spresnené v prílohe I kapitoly V uvedeného nariadenia a ktoré musí prepravca dodržiavať podľa článku 6 ods. 3 toho istého nariadenia.
- 52 V tejto súvislosti treba uviesť, že plán prepravy podlieha podľa článku 14 ods. 1 písm. a) bodu ii) nariadenia č. 1/2005 „zodpovedajúcim kontrolám“ zo strany príslušného orgánu miesta odoslania. Tieto kontroly sa uskutočňujú pred vykonaním dlhej cesty z územia Únie do tretej krajiny a týkajú sa teda iba otázky, či plán cesty, ktorý predložil organizátor, je „pravdivý“ a „preukazuje“, že preprava je v súlade s týmto nariadením. Uvedený orgán v rámci svojej kontroly *ex ante* tak disponuje určitou mierou voľnej úvahy, ktorá mu umožňuje primeraným spôsobom zohľadniť neistoty, ktoré prináša dlhá cesta, ktorej úsek sa uskutočňuje na území tretích krajín.
- 53 Ako však Komisia uviedla na pojednávaní pred Súdny dvorom, prax týkajúca sa priznávania vývozných náhrad na základe nariadenia Komisie (EÚ) č. 817/2010 zo 16. septembra 2010, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá v súlade s nariadením Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o požiadavky na poskytovanie vývozných náhrad v súvislosti s pohodou hovädzieho dobytku počas prepravy (Ú. v. EÚ L 245, s. 16), a zahrnujúca kontrolu *ex post* požiadaviek týkajúcich sa intervalov napájania, kŕmenia a dĺžky trvania cesty a času odpočinku, ktoré vyplývajú z nariadenia č. 1/2005, neodhalila, že by preprava zvierat z Únie do tretích krajín vykazovala systematické ťažkosti, pokiaľ ide o dodržiavanie týchto požiadaviek na území tretích krajín. Najmä pokiaľ ide o situáciu na území Ruskej federácie, Komisii neboli známe ani právna úprava

tohto štátu, ani správna prax jeho príslušných orgánov, ktoré by na tomto území zakazovali vykladanie zvierat na oddychových miestach a prekladiskách.

- 54 Príslušný orgán miesta odoslania je však za predpokladu, že by právo alebo správna prax tretej krajiny, ktorou treba prejsť, overiteľným a konečným spôsobom bránili tomu, aby boli niektoré technické pravidlá podľa tohto nariadenia v celom rozsahu dodržané, tiež oprávnený prijať v rámci svojej voľnej úvahy pravdivé plánovanie prepravy, ktoré vzhľadom najmä na úpravu prepravných prostriedkov a zamýšľaný plán cesty preukazuje, že plánovaná preprava zabezpečí pohodu zvierat na úrovni, ktorá je rovnocenná s uvedenými technickými pravidlami.
- 55 V každom prípade je uvedený orgán podľa článku 14 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1/2005 oprávnený vyžadovať najmä zmenu plánovania dotknutej prepravy, ktorou sa zabezpečí, že preprava bude zahŕňať dostatočný počet oddychových miest a prekladísk, na základe čoho bude možné prijať záver, že táto preprava bude v súlade s požiadavkami týkajúcimi sa intervalu napájania, kŕmenia a dĺžky trvania cesty a času odpočinku.
- 56 Vzhľadom na uvedené úvahy treba na položené otázky odpovedať tak, že článok 14 ods. 1 nariadenia č. 1/2005 sa má vykladať v tom zmysle, že na to, aby mohol príslušný orgán miesta odoslania povoliť prepravu dotknutých zvierat na dlhej ceste, ktorá začne na území Únie a pokračuje mimo tohto územia, musí organizátor cesty predložiť plán prepravy, ktorý je vzhľadom na stanovený plán tejto cesty pravdivý a preukazuje, že ustanovenia tohto nariadenia budú dodržané vrátane úseku uvedenej cesty, ktorý sa uskutoční na území tretích krajín, pričom v opačnom prípade je uvedený orgán oprávnený vyžadovať zmenu uvedeného plánu cesty tak, aby počas celej cesty bolo zaručené dodržiavanie uvedených ustanovení.

O trovách

- 57 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Článok 14 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1/2005 z 22. decembra 2004 o ochrane zvierat počas prepravy a s ňou súvisiacich činností a o zmene a doplnení smerníc 64/432/EHS a 93/119/ES a nariadenia (ES) č. 1255/97 sa má vykladať v tom zmysle, že na to, aby mohol príslušný orgán miesta odoslania povoliť prepravu iných ako registrovaných domácich nepárnokopytníkov a domáceho hovädzieho dobytku, oviec, kôz a ošípaných na dlhej ceste, ktorá začne na území Európskej únie a pokračuje mimo tohto územia, musí organizátor cesty predložiť plán prepravy, ktorý je vzhľadom na stanovený plán tejto cesty pravdivý a preukazuje, že ustanovenia tohto nariadenia budú dodržané vrátane úseku uvedenej cesty, ktorý sa uskutoční na území tretích krajín, pričom v opačnom prípade je uvedený orgán oprávnený vyžadovať zmenu uvedeného plánu cesty tak, aby počas celej cesty bolo zaručené dodržiavanie uvedených ustanovení.

Podpisy

* Jazyk konania: nemčina.